

Dr. J. W. H. WIJSMAN †.

Een man van de oude garde, die vrijwel de geheele ontwikkeling van ons buitengewoon onderwijs heeft mee gemaakt, is van ons heengegaan.

Dr. Wijsman werd in 1904, toen Dr. Tellegen overleed, die als geneeskundige het gemeentebestuur van 's-Gravenhage van advies diende bij de organisatie van het onderwijs aan achterlijken, uitgenoodigd de opengevallen plaats in te nemen. Na eenige jaren werd de schoolartsdienst ingesteld en sinds dien heeft hij, als schoolarts, met het personeel der scholen voor 't B.L.O. samengewerkt.

De jongeren onder ons kennen hem alleen van naam; de laatste jaren, vooral sedert hij als schoolarts gepensioneerd werd, deed hij weinig meer van zich spreken.

De ouderen echter herinneren hem zich allen. Hij vervulde jarenlang een functie in ons H.B., soms als voorzitter meestal als vice-voorzitter en was ook als redacteur aan ons orgaan verbonden. Die met hem in aanraking kwamen, waardeerden zijn bereidwilligheid, nooit werd door of voor onze vereeniging een vergeefs beroep op zijn medewerking gedaan. Wie hem nader kenden — en ik reken me gelukkig tot de weinigen te behooren, die hij een blik liet slaan in wat er in zijn hart omging, — wisten, hoe goedhartig, tot aan het weekhartige toe, hij van inborst was. Het leven had hem niet gespaard en als reactie daarop, trachtte hij dikwijls achter een uiting van ruwhartige scherps, zijn gevoeligheid te verbergen. Kenmerkend voor hem was, dat ik in onze 25-jarige ambtelijke verhouding, die spoedig een vriendschappelijk karakter aannam, hem nooit over zich zelf of zijn omstandigheden heb hooren spreken. Toch gaven kleine spontane uitingen mij voortdurend bewijzen van zijn zacht, kunstlievend en meevoelend karakter of merkte ik, hoe de litteekens schrijsden van de wonden, die 't leven hem geslagen had.

De medische wetenschap had zijn hart. Tot zijn plotselinge dood toe, bleef hij werken en weinig van 't geen op zijn speciaal gebied, psychiatrie en neurologie, verscheen, ontging hem. Scherpzinnig opmerker als hij was, wist hij dadelijk het kaf van het koren te scheiden en rustte niet, voor hij alles had gewogen en dikwijls te licht had bevonden. Want zijn medisch ideaal stelde hij hoog, aan moderichtingen deed hij niet mee en scherp kon hij hekelen wat, onvoldoende gedocumenteerd, zich als waarheid aandiende. Als hij door een vraag op medisch gebied uit zijn tent was gelokt, waren zijn uiteenzettingen scherp belijnd en duidelijk. Ze droegen

het kenmerk van groote belezenheid, gepaard gaande met een uiterst sterk geheugen en helder oordeel.

Van zijn medisch studieboek: „Voorlezingsen over psychiatrie”, werd de vierde druk door hem bewerkt. Van enkele nieuw daaraan toe te voegen hoofdstukken mocht ik in handschrift kennis nemen. Zijn dood laat dit werk, evenals meerdere arbeid die hij bezig was persklaar te maken, onvoltooid.

Hij ging heen, zooals hij gewenscht had, kalm en rustig. Bij zijn teraardebestelling werd, volgens zijn wil, niet gesproken.

Het is me een behoefte de dank, die hij tijdens zijn leven niet wilde aanvaarden, te uiten voor 't geen hij deed voor onze vereeniging en met een persoonlijk woord de herinnering te verlevendigen bij allen, die hem hebben leeren kennen en waardeeren.

P. H. SCHREUDER.

ALGEMEENE VERGADERING OP 7 APRIL 1928 IN HET GEBOUW VOOR KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN TE UTRECHT.

De **Voorzitter** van de Vereeniging, de heer **P. H. Schreuder** constateert de aanwezigheid der afgevaardigden van de afdelingen: Amsterdam, Rotterdam, den Haag, Utrecht, Haarlem, Arnhem, Algemeene leden, de Redactie, de leden van het Hoofdbestuur en de Inspecteur van het Buitengewoon Lager Onderwijs, dr. A. van Voorthuysen met den heer Steengen, ambtenaar ten bureele van den Inspecteur, waarna hij de volgende openingsrede uitspreekt.

Openingsrede van den Voorzitter.

G. A. Als steeds is het voor Uw voorzitter een aangenaam oogenblik een korte tijd uw aandacht te vragen bij de opening van onze Alg. Verg.; hij weet zich dan altijd in een kring van personen — gasten, afgevaardigden en belangstellende leden — die het geheele afgelopen vereenigingsjaar gewerkt hebben aan hetzelfde doel.

Dat ik hierbij onze gasten, de Inspecteur van het B.O. met zijn ambtenaar ook noem, komt U geen van allen vreemd voor, want stellig zullen velen Uwer in Uw school of bij ander werk met het B.O. in verband staande, zijn persoonlijke belangstelling ervaren hebben. Gaarne voeg ik hier aan toe, dat ook voor onze vereeniging de samenwerking met onze Inspecteur intensief is geweest. Dit kan niet anders, waar hij, over wat we wenschen en trachten te verwezenlijken, zoodra het landelijke maatregelen betreft en dikwijls ook over plaatselijke kwesties, zijn advies heeft uit te bren-

gen. Niet altijd kon hij het met onze wenschen eens zijn, zoodat wij hem ook wel tegenover ons inplaats van aan onze zijde aantreffen, doch de verhouding tusschen onze Inspecteur en uw H.B. als vertegenwoordiging van Uwe vereeniging heeft daaronder niet geleden. Het verheugt me dan ook, dat hij door zijn tegenwoordigheid weder zijn belangstelling in onze vereenigingsarbeid doet blijken.

D. en H. Als de secretaris van „Onze Kolonie” zijn verslag opmaakt, zijn er twee dingen die hem vooral ter harte gaan en waarvan hij, indien ze bij het opmaken van de balans gunstige cijfers te zien geven, die cijfers vet laat drukken of nog beter door een grafische voorstelling de aandacht op die gunstige uitkomsten vestigt. Ten eerste is dit de toeneming van het aantal verpleegdagen. Op dezelfde wijze gaat ónze belangstelling uit naar de cijfers, die de groei van het B.L.O. aangeven en elk jaar vindt U in jaarverslag of openingswoord die cijfers vermeld, welke ons daartoe door de Inspectie worden verstrekt. Het is me aangenaam die uitwendige en in cijfers aanwijsbare groei van het B.L.O. ook dit jaar weer voor U te mogen aangeven.

Er waren op 31 December 1927 69 scholen voor zwakzinnigen in Nederland. Van deze scholen ontvingen er 64 Rijksbijdrage, terwijl er 5 niet door het Rijk werden gesubsidieerd.

Onder het geheele aantal bevonden zich 56 dagscholen, 8 scholen verbonden aan een internaat en 5 scholen verbonden aan een gesticht voor idioten.

Bij de 56 dagscholen waren 41 openbare scholen en 15 bijzondere scholen. De verdeeling van deze scholen over het land was zoodanig, dat in 28 gemeenten een of meer dagscholen waren gevestigd. De provinciën Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Limburg hadden elk slechts één dagschool. In Zeeland is tot op dit oogenblik geen dagschool voor zwakzinnigen aanwezig.

Het aantal klassen van alle scholen te zamen bedroeg 420 (v.j. 390). Als men de vier klassen van de school voor imbecillen te 's-Gravenhage rekent tot de bezinkingsklassen waren er 370 (v.j. 350) gewone klassen en 50 (v.j. 40) bezinkingsklassen. Aan 29 scholen waren een of meer bezinkingsklassen verbonden.

In totaal waren op bedoelde datum op alle scholen ingeschreven 6397 leerlingen — 4217 jongens en 2180 meisjes. Van deze kinderen waren er 5820 in de gewone en 577 in de bezinkingsklassen geplaatst. De verhouding van het aantal jongens en het aantal meisjes bedroeg in de bezinkingsklassen: 293 jongens en 284 meisjes; in de gewone klassen: 3924 jongens en 1896 meisjes. Uit deze cijfers blijkt wederom het merkwaardige feit, dat de gewone klassen dubbel zooveel jongens als meisjes bevatten, terwijl in de bezinkingsklassen ongeveer een gelijk aantal kinderen der beide sexen wezig is.

Het gemiddeld aantal leerlingen per klasse bedroeg voor de gewone klassen ruim 15, voor de bezinkingsklassen ruim 11. Op de

dagscholen waren te zamen 170 leerlingen uit buitengemeenten aanwezig.

In het jaar 1927 zijn vier nieuwe scholen voor zwakzinnigen geopend (v.j. 3). De groei van het aantal klassen bedroeg 30 (v.j. 15); het aantal leerlingen is toegenomen met 411 (v.j. 352).

Het verheugende van deze groei ligt in het feit, het behoeft hier nauwelijks vermeld, dat we allen overtuigd zijn, dat er nog steeds een tekort is aan onderwijsinrichtingen voor zwakzinnigen. In hoeverre de toeneming van het **aantal** zwakzinnigen op deze groei van invloed is, laat ik thans buiten beschouwing. De toeneming in aantal klassen en leerlingen is voor ons het bewijs van toenemende belangstelling, van helderder inzicht, waaruit de daden van oprichting van scholen en inrichtingen worden geboren. Door die gestadige vooruitgang zijn we thans, na 30 jaren werken, zóóver, dat ongeveer de helft van het aantal zwakzinnigen in Nederland voor hen passend onderwijs geniet. Die vooruitgang is het gevolg van onze arbeid. Laten we toch niet te licht achten de invloed van de harde, plichtgetrouwe werker in de klasse. Deze toch schept een sfeer van dankbaarheid, niet alleen bij zijn zestien leerlingen doch ook bij de 32 ouders dier leerlingen. Van het onderwijs zelf gaat propagandistische kracht uit, indien de ouders in dit onderwijs het pogen voelen om aan de leerlingen, **hun** kinderen, het beste te geven, wat in de tegenwoordige omstandigheden te geven is. Bij het belichten van deze zijde van ons werk n.l. de algemeene waardeering voor onze arbeid, zich mede uitende in het toenemen van het aantal onderwijsgelegenheden, is het, dat ik U, onderwijzers en artsen, werkers in de scholen, een vruchtbaar jaar van zegenrijke arbeid, van zoeken en vinden, toewensch!

Het tweede cijfer, dat de secretaris van „Onze Kolonie” interesseert bij het opmaken van zijn jaarverslag is de toeneming in gewicht bij de verpleegden. Nu moge dit cijfer relatieve waarde hebben, als norm voor de verbetering van de gezondheidstoestand, als poging om in cijfers de waarde der verpleging te doen uitkomen, mist hij niet gaarne het gewichtstoenamecijfer.

Voor ons werk hebben we zoo'n tweede cijfer niet. We kunnen de vooruitgang, de inwendige groei en bloei van ons onderwijs met de gevolgen daarvan voor het zwakzinnige kind, niet in getal uitdrukken. We moeten ons met uiterlijke verschijnselen tevreden stellen, waaruit we dan onze conclusies kunnen trekken.

Die verschijnselen, de waarneembare teekenen van de inwendige groei, hebben ook dit jaar gelukkig weer niet ontbroken.

De avond- en nazorg werd in verschillende plaatsen geregeld. Arnhem en Vlaardingen kregen hun nazorg, Delft zijn nazorg en avondonderwijs. Dat deze zaken niet zonder moeite, zonder hard werken hun beslag krijgen, is ons allen bekend en het verheugt me, dat ook hierin de werkkraft van de leden van ons corps zich manifesteerde.

Dat we een open oog hebben voor het nieuwe, dat we zoeken en trachten naar het goede ook bij onze inwendige schoolorganisatie, bewijzen de toenemende pogingen tot persoonsonderwijs en arbeidsonderwijs. In welke richting deze groeiende belangstelling zich zal ontwikkelen en in hoeverre de uitkomst aan de bij sommigen hooggestemde verwachting zal beantwoorden, mag ik op het oogeblik buiten beschouwing laten. Als U echter, als ik, er getuige van was geweest, hoe de hoogere klassen van een school met animo en ijver weken lang tegen St. Nicolaas werkten om aan alle leerlingen van de lagere klassen een nieuw, frisch, sterk stuk speelgoed te kunnen verschaffen, ledikanten met toebehooren, vliegmachines, auto's enz., dan zou U zich met mij verheugen over een organisatieleven dat dergelijke mooie dingen mogelijk maakt.

Ook de lichamelijke hygiëne wordt niet vergeten. Dat bewijzen de aangewende pogingen om tot een openluchtschool voor zwakzinnigen te komen, de belangstelling in onze kringen voor het onderwijs in de lichamelijke opvoeding, de gemeentelijke tandverzorging, die in Den Haag nu ook tot enkele scholen voor zwakzinnigen is uitgebreid, de juichkreet door collega Linthorst aangeheven, dat dit jaar uit alle plaatsen, waar scholen voor zwakzinnigen gevestigd zijn, kinderen naar Onze Kolonie zullen worden uitgezonden.

Van het werken onzer leerkrachten ten opzichte van leermiddelen en methoden getuigt reeds het Jaarverslag, waar het de uitgave van leermiddelen en inzendingen voor het Museum releveert. Ook ons Tijdschrift heeft in dit opzicht zijn taak, tot publiceering van wat er in dit opzicht leeft en werkt onder onze leden, vervult.

Van zelf sprekend is het, dat onze Vereeniging, welke door autoriteiten, pers en publiek als oudste, meest omvangrijke, voornaamste en meest arbeidzame vertegenwoordiging der werkers bij het B.L.O. wordt gezien, zich eveneens in toenemende belangstelling mag verheugen. Het jaarverslag getuigt er van. Onze invloed is wassende. In een sfeer van oprechte saamhorigheid onder de leden, hebben Hoofdbestuur, redactie en leden van de door de Vereeniging ingestelde commissies hun werk van opbouw en reorganisatie mogen verrichten, gedragen als ze zich wisten door een gemeenschappelijk arbeidsideaal onder de leden.

Deze uitbreiding van invloedssfeer legt echter niet alleen de leiding, doch elk onzer leden verplichtingen op voor de toekomst. Juist het groeiende en wordende stelt hooge eischen aan initiatief en werkkraft over de geheele linie.

Schoolplicht of leerplicht, arbeidsonderwijs, persoonsonderwijs, overbrugging van de kloof tusschen school en maatschappij, verhouding tusschen school en huis, leerlingental per klasse, scholen voor verschillende gemeenten gezamenlijk, de provinciale steun, voortgezette vakstudie, bezoldiging, openluchtonderwijs, de psychologie der leervakken en leermiddelen, ziehier een lijstje van

problemen en kwesties, die om voortzetting van aktie, om oplossing vragen. Door ieder onzer leden zal naar de mate zijner krachten en in de richting van zijn speciale bekwaamheid een daadwerkelijk aandeel daaraan genomen moeten worden, zoo mogelijk nog krachtiger dan voor heen. Tot verwezenlijking van onze idealen op het uitgebreide gebied van onze bemoeiingen zal nog veel en moeilijk werk te verrichten zijn.

Met de wensch, dat ook deze Alg. Verg., waar eenige der straks genoemde vraagstukken een onderwerp van discussie zullen uitmaken, moge medewerken om impulsies tot eendrachtige arbeid over te brengen naar afdeelingen en persoonlijke leden, open ik deze algemeene vergadering.

Mededeelingen. De Voorzitter stelt voor eenige wijziging te brengen in de agenda en brengt vervolgens eenige mededeelingen van huishoudelijken aard ter kennis van de vergadering. Vervolgens memoreert hij, dat de afgetreden leden van het Hoofdbestuur, de heeren P. H. Schreuder, C. Leeftang en P. van der Waals en het aftredende Redactielid dr. D. Herderschêe, allen zijn herkozen.

Jaarverslag. De heer **de Boer** (Amsterdam) vraagt eenige inlichting naar aanleiding van de clausule in het jaarverslag inzake de zustersvereniging in Indië.

De heer **Schuyt** (den Haag) vraagt, of het beleid van het Hoofdbestuur wel goed is geweest inzake het verleenen van gastvrijheid in het Tijdschrift aan de rubriek Logopaedie en Phoniatrie.

De heer **Wagemaker** (Haarlem) vraagt hetzelfde.

De **Voorzitter** zegt, dat uit een courantenbericht viel op te maken, dat er in Indië een Vereeniging tot stand zou zijn gekomen, die ongeveer hetzelfde beoogde als onze Vereeniging. Er is daarop een schrijven verzonden. Uit het antwoord bleek, dat de nieuw opgerichte Indische Vereeniging iets anders beoogde dan de onze. Omtrent verder contact is nog niets beslist.

In antwoord op de vragen van de beide andere heeren, zegt de **Voorzitter**, dat, achteraf gezien, ook het Hoofdbestuur van meening is, dat het wenschelijker geweest zou zijn, eerst de Algemeene Vergadering te raadplegen, alvorens de gevraagde plaatsruimte te verleenen. Wanneer het onderwerp niet in betrekking had gestaan tot de copie, welke steeds was geplaatst, dan zou het ook stellig niet zijn gebeurd.

Verslag Redactie Tijdschrift. Namens de Redactie brengt de heer P. H. Schreuder dit verslag uit. De Redactie klaagt er over, dat de ingezonden artikelen dikwijls te lang zijn. Korthed dient door de inzenders meer in acht te worden genomen. Meer dan 8 à 10 pagina's mag eigenlijk een artikel niet lang zijn. Vooral kleine berichtjes over alles, wat verband houdt met het B.O. moeten meer worden ingezonden, zooals over uitbreiding van scholen.

het inrichten van bezinkingsklassen, van huishoudklassen, van arbeidsklassen, enz. Dan acht de Redactie het zoo wenschelijk, dat veel meer dan tot nu toe korte verslagen van gehouden afdeelsvergaderingen worden ingezonden.

De verdeeling van den inhoud van het Tijdschrift is vrijwel dezelfde gebleven. De nieuwigheid — de bibliotheek — gaat uitstekend. Verschillende leden behooren tot de geregelde lezers. De groote en de kleine pers toonen hoe langer hoe meer belangstelling in het Tijdschrift. Vooral nu de uitbreiding is tot stand gekomen, valt veel verbetering in die belangstelling te constateeren. Spreker hoopt zeer, dat de leden in het vervolg rekening willen houden met de uitgesproken wenschen.

Vervolgens wordt overgegaan tot het behandelen van de ingekomen voorstellen en wel in de eerste plaats van het voorstel **Haarlem**: „Het Hoofdbestuur neme het vraagstuk der Centrale Scholen voor Buitengewon Lager Onderwijs in studie en kome met een uitgewerkt plan, teneinde een regelmatige ontwikkeling van dit instituut te kunnen bevorderen” (zie blz. 64 Maartnummer 1928) met een amendement Haarlem (zie blz. 106 Aprilnummer 1928): tusschen de woorden „kome” en „met een uitgewerkt plan” in te voegen de woorden: „zoo mogelijk”.

De heer **Broekhuizen** (Haarlem) zegt, dat de mogelijkheid, geschapen door het laatste Koninklijk Besluit, om z.g. Centrale Scholen te stichten, dient te worden benut. Nu is het niet genoeg, dat de Regeering de zaak op die manier mogelijk heeft gemaakt. De afdeeling begrijpt zeer goed, dat actie moet uitgaan van de afdeelingen. En dan denken we bij deze zaak aan twee voorbeelden: de provincie's Gelderland en Noord-Holland. In de Staten van de eerstgenoemde provincie is het onderwerp aangesneden door den heer Bakker, in die van de tweede door Mr. Bruch, den Wethouder van Haarlem, die blaakt van belangstelling voor het B.O. De afdeelingen dienen te zorgen voor de noodige gegevens, dan kan er gezocht worden naar een lid van het Provinciaal Bestuur, die belangstelling heeft en dat lid zou dan met een initiatief voorstel in de vergadering van de Prov. Staten moeten komen tot instelling van een commissie, die de zaak in studie zou moeten nemen.

Het voorstel wordt zonder hoofdelijke stemming **aangenomen**.

Aan de orde komt het **voorstel-Haarlem**: inzake de kosten van vervoer van de leerlingen naar en van school. (zie blz. 65 Maartnummer 1928).

De heer **Visser** (Haarlem) geeft toe, dat het voorstel een beetje ongelukkig is uitgevallen, dit naar aanleiding van het praeadvies van het H.B. Spreker licht verder het voorstel toe en wil speciaal door verdeeling van de kosten over verschillende lichamen (Rijk, Provincie en Gemeente) het mogelijk maken, dat b.v. kinderen uit Zandvoort, Bloemendaal en andere plaatsen bij Haarlem gelegen, de scholen voor B.O. te Haarlem zouden kunnen bezoeken.

De voorzitter voorziet weinig succes bij het Rijk. Hij zou in

elk geval willen adviseeren, het voorstel zóó te wijzigen, dat er uit blijke, wat de juiste bedoeling is van de voorstellers.

De heer **Broekhuizen** (Haarlem): Het was juist de bedoeling, om een stimulans te hebben voor het Rijk, om het B.O. te laten groeien en bloeien. Is het nu niet mogelijk, dat de Regeering de zaak bevordert door te zeggen, dat, als een Gemeente overgaat tot betaling van een gedeelte van de kosten van het vervoer en de Provincie dat ook doet, dat dan ook het Rijk zal meewerken?

De **Voorzitter** zegt, dat het voorstel, volgens de woorden van den heer Broekhuizen, nog heel anders moet luiden.

De heer **Broekhuizen** wil de redactie gaarne overlaten aan het Hoofdbestuur, maar de **Voorzitter** wil dat niet.

De heer **de Boer** (Amsterdam): Het criterium is voor mij „indien de ouders dit wenschen”, terwijl in de toelichting staat „zonder dat daarbij een afstandsgrens in aanmerking wordt genomen”.

De heer **Wagemaker** (Haarlem) zegt dat dit ook niet de bedoeling is geweest. (Hilariteit.)

De heer **Gelok** (Alg lid) zegt, dat we met het voorstel Haarlem nog maar half resultaat krijgen. Hij vestigt de aandacht op een artikel in „Het Volk”, waarin besproken werd de vorming van een fonds in België, waardoor het mogelijk wordt, dat iedere zwakzinnige een school voor B.O. bezoekt. Het Hoofdbestuur zou de zaak nog eens nader kunnen onderzoeken. De heer **de Boer** (Amsterdam): We moeten voorzichtig zijn om naar aanleiding van een courantenartikel onze meening te bepalen. Het z.g. Gemeenzaamsfonds in België is een fonds, dat alleen zorgt voor internaatsverpleging, **niet** voor de onderwijsverzorging. Zooals het hier in Nederland is lijkt het mij het beste. De Provinciale Besturen kunnen de zaak beter bekijken, daar moeten we aankloppen. Punt 6. (Voorstel 3 Haarlem).

De Heer **Visser** (Haarlem) geeft nadere toelichting. Haarlem heeft n.l. een nieuwe weg ontdekt. Het wil een onderzoek ingesteld zien naar het schoolverzuim op de B.L.O.-scholen en de resultaten van dit onderzoek doen dienen als grondslag en overtuigingsmateriaal voor autoriteiten van rijk en gemeente en ook publiceeren in het tijdschrift als materiaal voor een actie tot invoering van schoolplicht of leerplicht, te voeren door de Afdelingen onzer vereeniging.

De **Voorzitter** deelt nu mede dat in 't H.B. een poging gedaan wordt om een wet samen te stellen tot regeling van schoolplicht of leerplicht. Begonnen is met schoolplicht, omdat wij dachten, dat dit het gemakkelijkst was. Er is voorlichting gezocht bij een wettelijk deskundige, waarna bleek, dat leerplicht makkelijker zal te regelen zijn dan Schoolplicht, maar allebei is 't lastig en we weten zelf nog niet of 't school- of leerplicht zal worden. Ons Departement heeft de overtuiging, dat 't gewenscht is, alleen de vorm, waarin 't moet gegoten worden weet op 't oogenblik niemand. Nu **kan** een enquête zooals Haarlem

wenscht materiaal leveren, maar **dit** staat **niet** in 't voorstel en moet dus **ook** anders geredigeerd worden. (Hilariteit.)

De Heer v. **Praagh** (Den Haag) vindt zoo'n enquête onzin. Wij zijn allen overtuigd van 't nut.

De Heer **Broekhuizen** (Haarlem) is 't daarmee niet eens. Niet alleen 't ministerie moet overtuigd worden, maar ook kamer- en gemeenteraadsleden en ook 't publiek.

De Heer **De Boer** (Amsterdam) vindt dat schoolplicht en leerplicht nog begrippen zijn, waarvan wij de bedoeling niet allen begrijpen. Leerplicht **kan** de regeering niet aanvaarden, zoolang er niet scholen zijn op alle plaatsen waar zwakzinnigen zijn. Schoolplicht geldt alleen de kinderen, die reeds een school bezoeken.

De **Voorzitter**. U praat over dingen waarover wij 't allen eens zijn. Onze definities over schoolplicht en leerplicht staan vrijwel vast. Ik deelde U alvast, mede hoever 't H.B. met deze zaak gevorderd is.

De nieuwe redactie van het voorstel luidt: „Het H.B. stelle een onderzoek in naar het schoolverzuim op de scholen voor B.L.O. en publiceere de uitkomsten". Dit voorstel wordt met negen stemmen tegen aangenomen.

Inmiddels is de nieuwe redactie verschenen van Voorstel 2 Haarlem. Inspecteur v. **Voorthuysen** vindt hier zeer belangrijke zaken ter tafel gebracht in de eerste plaats de centrale scholen. Hij vindt de Provinciale verordening van Noord-Holland op 't oogenblik een model, waarvoor bij andere Provinciale besturen moet worden propaganda gemaakt.

Bij de vervoerkwestie behoort ook de huisvesting-, gezinsverpleging of internaat (zooals Het Groene Kruis in Utrecht nu ter hand neemt). Een groot vraagstuk mist hij, n.l. 't Vraagstuk van de klassen, dat vroeger in den ban is gedaan. Maar toch zijn er plaatsen, waarin zoo'n afdeeling voor Zwakzinnigen aan een gewone school recht van bestaan heeft, waar een school niet mogelijk is, plaatsen van bijv. 6000 inwoners, zocals Goes, Franeker enz.

Natuurlijk mogen zulke klassen **niet** gevormd worden in groote centra.

De verdeling van onkosten is natuurlijk zeer moeilijk. 't Rijk **moet** voorgaan, maar de vereeniging moet zich niet te veel bezig houden met 't vraagstuk, wie **ook** betaalt; rechtsgebieden, publiek-rechterlijke verhoudingen, die wij niet kunnen beoordeelen, spelen daarbij een groote rol.

Gaarne wil hij Haarlem in overweging geven 't H.B. op te dragen deze vraagstukken in studie te nemen en daarover een rapport uit te brengen.

De Heer v. **Woerkom** (Arnhem.)

Al deze voorstellen bedoelen het B.L.O. uit te breiden, maar de voorstellen zijn slecht geredigeerd, en slecht voorbereid. Nu staan wij plotseling voor nieuwe gezichtpunten en onaangename ver-

rassingen. Hij raadt dus Haarlem aan deze voorstellen maar terug te nemen.

De Heer **Wagemaker** (Haarlem) geeft slechte voorbereiding en redactie toe. Hij brengt nog eens naar voren de bedoeling, de kinderen te helpen, die de scholen **nu** bezoeken, en met de gestelde middelen **kunnen** bezoeken.

De **voorzitter** constateert nu, dat Haarlem goed vindt, dat het Hoofdbestuur naast de questie van de Centrale scholen ook de vervoerquestie in studie zal nemen.

Haarlem beaamt dit (bij monde van Broekhuizen) maar meent dat de inspecteur nog iets heeft vergeten n.l. dat kinderen, die bij groote steden wonen met betrekkelijk geringe middelen thans reeds een school voor **B.L.O.** kunnen bezoeken.

Hij vraagt of de Noord-Hollandsche regeling niet gepubliceerd kan worden.

Voorz. antwoordt, dat die regeling reeds gepubliceerd is in 't Tijdschrift en voor 15 cent te krijgen is bij de Prov. Griffie. Het is No. 175 1927 van het Provinciale blad.

Punt 7. (Voorstel 4 Haarlem).

De voorzitter verzoekt **Haarlem** nadere toelichting te geven. Deze leest nu uit het geschreven rapport 3 hoofdstukken voor over „**Vast** of **wisselend** personeel in de bezinkingsklassen”;

Eischen te stellen aan het personeel in de bezinkingsklasse; en „Is een fröbel-onderwijzeres in de bezinkingsklasse voldoende?”

De Heer v. **Ginkel** (Arnhem) merkt op dat wij nu nog de vrijheid hebben ze te nemen, waarom zullen we die vrijheid aan banden leggen?

De Heer **de Boer** (Amsterdam) is het geheel eens met Haarlem. Arnhem is er vlak naast. De vrijheid, die de Heer v. Ginkel roemt is geen vrijheid. De doelstelling in het Kon. Besl. is anders dan de praktijk. **Ons** onderwijs is ook anders dan de bevoegdheid, die wij bezitten. Die bevoegdheid laten wij ook niet vervallen.

Het werk in de bezinkingsklassen is geen schablonenwerk en daarvoor is meer bevoegdheid noodig dan een fröbel bevoegdheid.

De doelstelling van de imbecillenklassen is voornamelijk **handhaving** in het huisgezin en dat is een even wijd doel als een debiel te brengen in de maatschappij.

Uiterlijk kan er misschien weinig verschil zijn in een klas waarvan de leerkracht een fröbelbevoegdheid heeft of een klas, waarvoor een bevoegde leerkracht staat, maar intensief en positief is het verschil buitengewoon groot. Dus vragen wij meer inzicht, meer bevoegdheid voor de leerkracht.

Verkeerd is het op de imbecillen los te laten, leerkrachten met de minst mogelijke bevoegdheid.

Waarschijnlijk wordt dit nog gedaan om financieele redenen maar **dat** mag nooit een argument zijn en is absoluut fout en dus moet dit deel van 't Kon. Besluit weg.

Anders loopen wij gevaar, dat op dien weg wordt voortgegaan en bijv. voor 't geven van sloyd-lessen een maatschappelijk werker, timmerman of iets dergelijks wordt aangesteld.

De Heer **Schuyt** (den Haag) vindt 't niet makkelijk uit te maken, wie de beste leerkracht is in een bezinkingsklasse.

Is de bezinkingsklasse een voorklasse dan moet daarin de beste leerkracht, maar is 't peil zoo laag, dat opname in de B.L.O.-school onmogelijk is, dan is daarvoor een Fröbelonderwijzeres zeer op haar plaats.

De voorzitter geeft nog een technische beschouwing over tweeërlei bezinkingsklassen waarna stemming over 't voorstel volgt, dat met 34 tegen 2 stemmen wordt aangenomen.

MIDDAGVERGADERING.

Op voorstel van den Voorz. wordt de middagvergadering begonnen met behandeling van punt 17 der agenda.

De rekening en verantwoording 1 April '27—31 Mrt. '28 met een totaal bedrag aan **inkomsten** van f 1762,36 sloot bij een totaal bedrag aan **uitgaven** van f 1453,90 met een **batig saldo** van f 278.46.

De commissie van verificatie, bestaande uit Mej. H. L. Donker en den Heer C. de Jeu, had deze rekening en verantwoording met de bijbehorende bescheiden in orde bevonden.

Onder dankzegging aan den Algem. Penningm. worden ze goedgekeurd, waarna de **contributie** — evenals het afgelopen jaar — wordt vastgesteld op $\frac{1}{4}\%$ voor afdelingsleden en $\frac{3}{10}\%$ voor algemeene leden.

Bij het in behandeling nemen van punt 8 (**Motie Haarlem i.z. opleiding**) releveert de Voorz. de wijze van actievoeren om te komen tot een verbeterde opleiding.

Na een onderhoud van het H.B. met Prof. Kohnstamm over dit onderwerp, werd nader overleg gepleegd met Dr. Van Voorthuijsen, waarna in een vergadering onder leiding van Prof. Kohnstamm ter nadere uitwerking drie commissies werden aangewezen n.l. één neutrale, één Prot. Chr. en één R.K. commissie.

De eerste twee commissies spraken zich uit voor eenzelfde soort opleiding, n.l. van een halfjarige cursus waarbij eenige afzonderlijke docenten voor de verschillende richtingen zouden optreden, liefst zóó te regelen, dat iedere deelnemer alle lessen zou kunnen volgen.

Van R.K. zijde werden bezwaren tegen deze werkwijze ingebracht. Zoo werd bijv. een opleiding voor kloosterlingen buiten haar omgeving niet wenschelijk geacht. Een volledige samenwerking der commissies werd hierdoor onmogelijk.

Het federatief comité gevormd uit de bedoelde commissies resp. door de H.H. P. H. Schreuder, Ds. Pierson en Dr. v. Gilst met Dr. Van Voorthuijsen als adviseur zal een gemeenschappelijke sub-

sidieaanvraag tot de Regeering onder aangeving der verschillende opvattingen over de uitwerking der plannen richten.

De Afd. **Haarlem** acht na deze mededeelingen behandeling der „motie” overbodig en trekt ze dan ook in.

Op een vraag van den Hr. Schäffer (Den Haag) of op de bedoelde vergadering ook de Bond van Ned. Ond. was uitgenoodigd, deelt de Voorz. mede, dat die organisatie niet vertegenwoordigd was.

Na beantwoording van een vraag der Afd. Rotterdam betreffende het aantal cursisten bij een halfjaarlijksche opleiding n.l. een minimum van 20 en een maximum van 30 deelnemers, kan overgegaan worden tot punt 9 der agenda n.l. het **Voorstel Afd. Arnhem i.z. Hoofdbestuursverkiezing** met het daarop ingekomen amend. Haarlem.

De Voorz. zet het standpunt van het H.B. nader uiteen.

Op theoretische gronden en niet minder om persoonlijke overwegingen der H.B.-leden zou niet-herkiesbaarstelling aanbeveling verdienen. Om praktische redenen evenwel meent het H.B. volledig doorvoeren van het principe niet te mogen aanbevelen. Verandering van vertegenwoordigers bij de afdoening van belangrijke aan de orde zijnde onderwerpen als opleiding, samenwerking met zusterverenigingen is niet bevorderlijk aan een regelmatigen gang der vereenigingszaken.

De Afd. **Arnhem** kan zich met praeadvies van het H.B. (gedeeltelijk niet-herkiesbaarstelling) vereenigen.

De Afd. Den Haag zou den tegenwoordigen toestand willen bestendigen.

Bij de stemming over het voorstel met de verste strekking n.l. dat der Afd. Haarlem wordt dit verworpen met alleen de 3 stemmen der **Haarl.** afgev. vóór.

Daar Afd. Arnhem haar voorstel intrekt, komt het praeadvies van het H.B. (niet-herkiesbaarstelling niet van kracht voor Voorz. en 1e Secr. in stemming en wordt aangenomen met 21 tegen 15 stemmen.

Bij de behandeling van punt 10 n.l. **Voorstel Den Haag i.z. subsidierekening** wijst de Voorz. op de bezwaren bij invoering der gevraagde berekening per klas. De subsidie wordt verstrekt naar het aantal l.l. van het voorgaande schooljaar. Kon het aantal l.l. van verschillende klassen niet tijdelijk opgevoerd worden, worden, dan zou elke uitbreiding met finantieele kosten voor de betrokken gemeente- of schoolbesturen gepaard moeten gaan, wat niet bevorderlijk geacht mag worden voor een regelmatigen bloei van het B. Ond.

Deze bezwaren acht het H.B. grooter, dan die der Afd. Den Haag, vandaar de voorgestelde redactiewijziging.

De Afd. Den Haag verklaart hierna het H.B.-voorstel te kunnen overnemen, waarna dit met algemeene stemmen wordt aangenomen.

Van de door de **Afd. Haarlem** ingediende aanvulling van het voorstel (**minimum en maximum aantal l.l. van bezinkingsklassen**) wordt besloten alleen een maximum aantal leerlingen van 12 te vragen.

In verband met dit voorstel zou de **Hr. de Graaff** willen waarschuwen tegen te groote versnippering. Hij zou bij wijze van spreken één school van 30 l.l. wenschelijker achten dan 3 schooltjes van 10 l.l.

De **Hr. v.d. Ploeg** spreekt er zijn verwondering over uit, dat een dergelijk voorstel juist van den **Hr. de Graaff** moet komen.

Na eenige nadere toelichting der **Afd. Rotterdam** zegt de Voorz. het niet te beschouwen als een bepaald voorstel, doch meer als een vingerwijzing der **Rotterd. Afdeeling**, waarvan het **H.B.** o.a. bij de bestudeering van het punt „Centrale Scholen” de al of niet wenschelijkheid nader onder de oogen kan zien.

Voor behandeling van punt 11 n.l. **Voorstel Den Haag** i.z. **beroepskeuze** verklaart die **Afd.** accoord te kunnen gaan met het praeadvies van het **H.B.**, zoodat ze het voorstel intrekt.

Bij de behandeling van punt 12 nl. **Voorstel H.B.** i.z. **herdenking 25-jarig bestaan**, acht de **Afd. Den Haag** de wenschelijkheid ook de gewone Vereenigingskas voor die herdenking aan te spreken niet uitgesloten, waarom ze het **H.B.** dan ook verzoekt het desbetreffende deel der toelichting terug te nemen. Het **H.B.** verklaart zich hiertoe bereid.

De **Afd. Haarlem** doet hierbij het voorstel een bedrag van hoogstens f 50.— ter beschikking te stellen.

Dit voorste¹ wordt niet ondersteund en komt dus niet in behandeling.

Het **H.B.** is erkentelijk voor de ontvangen machtiging, waarvan het een bescheiden gebruik hoopt te maken. Bij de behandeling dezer voorstellen gaf de **Afd. Amsterdam** een wenk aan de **Haagsche Afd.** (als belangrijkste zetel van het **H.B.**) bij die gelegenheid als recipieerende **Afd.** op te treden.

Het bij punt 13 te behandelen **H.B.** voorstel zou de Voorz. gesplitst willen behandelen.

Het eerste deel van dit voorstel (**uitbreiding van het tijdschrift tot 24 pagina's**) wordt zonder discussie aangenomen.

Bij het tweede deel (**ter beschikking stellen van 4 extra pagina's aan de Vereeniging voor Logopaedie en Phoniatrie**) vraagt de **Hr. Wagemaker**, of ook aan andere dergelijke vereenigingen eenzelfde voorrecht was aangeboden. De Voorz. brengt in herinnering dat indertijd een overeenkomst had bestaan, welke evenwel door de betrokken Vereeniging zelf was opgezegd.

De **Hr. Broekhuizen** zou willen voorstellen een hernieuwd aanbod te doen. Doordat dit voorstel niet ondersteund wordt, komt het niet in behandeling.

Het **H.B.**-voorstel is hiermede aangenomen.

Ook het **H.B.**-voorstel onder punt 14 (**wijziging Huish. Regl.**)

wordt na het verstrekken van eenige nadere inlichtingen aangenomen.

Aan de orde is vervolgens punt 15, nl. **Voorstel Amsterdam** (omzetting der Vereeniging) met de ingekomen motie Den Haag.

Na eenige discussie wordt de motie Den Haag (afvoering van het Amst. voorstel) verworpen met 26 tegen 10 stemmen.

De Voorz. verzoekt hierna de Amst. Afd. het voorstel te willen toelichten en geeft daartoe het eerst het woord aan den Hr. de Boer.

Allereerst wil deze er de aandacht op vestigen, dat de voorstellers bij de indiening van het voorstel geheel in het belang der Vereeniging van Ond. en A. meenden te handelen. Door wegneming van bestaande bezwaren voor toetreding, willen zij een zoo ruim mogelijke aansluiting verzekeren. Hoewel spreker zelf over principieele bezwaren heenstapte en toch lid werd en bleef en door propaganda ook meerdere bondsleden tot toetreding wist te bewegen, meent hij dat ter ondervanging dier bezwaren tot schrapping der derde doelstelling (al. 3 Art. 1) „behartiging der belangen van de leden” besloten zou moeten worden.

De meening, dat de Vereeniging van Ond. en A., gezien de eigen plaats welke de vakbeweging de laatste jaren is gaan innemen, nog aanspraak zou mogen maken op den naam „Vakvereeniging” acht hij verouderd. Het gemis van een strijdkas bijv. is daarvan z.i. wel een sprekend bewijs.

Uit een vergelijking van het aantal bondsleden te Amsterdam, Rotterdam en Den Haag tevens leden van Ond. en A. met dat der niet bij O. en A. aangesloten bondsleden, meent hij de conclusie te mogen trekken, dat tal van leden van den Bond, principieele bezwaren hebben tot toetreding zoo lang O. en A. méér wil zijn dan een „paedagogische Vereeniging”.

De ondervinding o.a. opgedaan te Groningen, waar leden zich bij het in gevaar komen hunner rechtspositie tot den Bond wendden, wijst op het niet kunnen fungeeren als Vakbond.

In het belang van onderwijs en kinderen en niet het minst in het belang der Vereeniging zelf, zou hij dus aanneming van het voorstel tot statutenwijziging willen aanbevelen. Een sterke tegenzin van verschillende leerkrachten om van twee Vakvereenigingen lid te zijn zou er mede overwonnen worden en de groei der Vereeniging verzekerd zijn.

Na deze toelichting hoopt spreker voldoende de vredelievende strekking van het voorstel aangetoond te hebben en wil nogmaals aanneming warm aanbevelen.

Na een korte bestrijding aan de hand der gehoorde toelichting door den Hr. v. **Woerkom**, waarin hij meende te moeten wijzen op de consequenties der schrapping der bedoelde allinea beantwoordt de Voorz. den inleider.

De Voorz. meent dat de Hr. de Boer de zaak verdoezelde en de kwestie in ieder geval als tèn eenvoudig voorstelde. Steeds toch

zou het voor het H.B. zoeken worden, wat wèl en wat niet in het werkprogram mocht voorkomen. Het inroepen van hulp van den Vakbond bij bepaalde moeilijkheden kan hij toegeven. Onze Vereeniging heeft nu eenmaal geen H.B., dat ten allen tijd beschikbaar is om voor de leden op de bres te staan.

Verschillende punten liet de Hr. de Boer onaangeroerd. Zou ons H.B. bijv. bij een verzoek om inlichtingen door een Gemeentebestuur advies mogen uitbrengen, ook al zou dit misschien anders luiden dan dat van den Bond?

Ook wat actieviering voor salarissen betreft is de Voorz. van meening, dat dit actievoeren door één Vereeniging verkeerd is te achten. Vooral bij groepsvertegenwoordiging is het nemen van besluiten buiten de betrokkenen om niet uitgesloten. Hij acht ook hierbij, dat „de beste bode de man zelf is”.

Verschillende acties (bijv. leerlingenaantal, opleiding, enz.) kunnen er door in 't gedrang komen, terwijl ook het geheel afstand doen van onze bemoeiingen voor de rechtspositie der leden hem niet aanstaat.

De Hr. v.d. Ploeg zet hierna de inzichten der minderheid van de Amstr. Afd. uiteen. Te veel wordt naar haar meening aan de Vakvereeniging het karakter van vechtvereeniging gegeven. Elke vakvereeniging heeft naast een materieel ook een ideeel doel, terwijl de vakbelangen steeds persoonlijke en paedagogische waarde hebben. De bestaande doelstelling in al. 3 behoeft geen moeilijkheden op te leveren.

Bij vorming van een zuiver paed. Vereeniging zou deze een belangrijk deel van haar arbeid inboeten en zouden de leden evengoed lid kunnen worden van de Vereeniging voor Paedagogiek, voor welke Vereeniging de contributie nog belangrijk lager is.

De overtuiging van den Hr. de Boer, dat verschillende leden na omzetting der Vereeniging als lid zouden toetreden, meent hij te mogen betwijfelen, terwijl daarentegen overschrijving naar de Vereeniging voor Paedagogiek niet denkbeeldig geacht moet worden.

De Hr. de Boer licht vervolgens het voorstel nog nader toe.

Naar zijn oordeel behoeft er bij de voorgestelde omzetting geen enkele twijfel te bestaan wat volgens al. 1 en 2 gedaan kan worden. Alle voorstellen voor deze Alg. Verg. bijv. vallen z.i. in die werksfeer.

Met de meening van den Voorz., dat het wenschelijk zou zijn zelf invloed uit te oefenen bij de bespreking van persoonlijke belangen, is hij het niet eens. Hij denkt hierbij ook aan het vaststellen der salarissen.

Hij kon altijd volkomen accoord gaan met de wijze van actievoeren door den Bond. De steeds gevolgde weg groepsbelangen op te offeren voor het algemeen belang, waardoor de salarissen afhankelijk waren van het grondsalaris der groote groep, acht hij juist. Door persoonlijke invloed werd z.i. de marge te hoog opgevoerd tot nadeel van het onderwijs.

Beter en objectiever kan die vaststelling naar zijn meening door anderen zónder onzen persoonlijken invloed beoordeeld worden.

Natuurlijk kan hij van al of niet toetreding bij aanneming der voorgestelde wijziging geen rekening geven. Wél wordt de kans van toetreding grooter, doch rekening zal gehouden dienen te worden met de reeds hooge bondscontributie.

Hij weet uit ondervinding hoe zwaar de principekwestie gevoeld wordt. Voor een dergelijke principekwestie wordt geen der leden van V. en A. — óók bij omzetting niet — gesteld, zoodat uittredende leden zichzelf zouden blameeren. Hij blijft de meening toegedaan, dat de Vereeniging niets van haar strijdkracht zou inboeten.

De **Voorz.** is ook na deze nadere toelichting niet veel nader gekomen tot een inzicht in hoeverre bijv. regeling van vacanties, vaststelling van het leerplan, enz. al of niet op paedagogisch terrein vallen.

De **Hr. Hoogland** meent, dat bij aanneming van het voorstel in een conferentie der H.B. van Ond. en A. en den Bond ter bespreking der afbakening van de werkzaamheid van Ond. en A. best tot een bevredigend resultaat gekomen zou worden.

Naar zijn meening vormt de actievoering voor de salarissen wel het overgrootste deel der inkrimping van de werkzaamheden der Vereeniging van Ond. en A. Uitvoerig geeft spreker aan de gang van zaken bij salariskwesties. Door het niet vertegenwoordigd zijn in de Centrale Commissie voor georganiseerd overleg. en het slechts beperkte recht van voorlichting in de Bijz. Commissie voor overleg in onderwijszaken, acht hij den invloed van O. en A. zeer miniem.

Het prijs geven van dezen kleinen invloed zou den groei der Vereeniging en de paedagogische scholing van velen ten goede komen.

De **Voorz.** vraagt of die geringen invloed nu aanleiding moet zijn tot zulke ernstige principiele bezwaren.

De **Hr. de Boer** meent deze opmerking als een „handigheidje” te moeten signaleeren, waartegen de Voorz. echter protesteert.

De **Hr. Hoogland** acht zeer uiteenloopende salarisacties van Bond en O. en A. niet onmogelijk, welke onmogelijkheid z.i. uitgesloten moet zijn.

Mej. **Meyer** (Rotterdam) meent — gezien het resultaat der ingestelde enquête onder de bondsleden te Rotterdam — voor uitbreiding van het ledental van O. en A. niet veel hoop te kunnen koesteren.

De **Hr. v.d. Beek** (Rotterdam) acht het idee „geen persoonlijken invloed van salarisacties” geheel in strijd met de praktijk en zou toepassing er van dan ook allesbehalve wenschelijk achten.

Ook de **Hr. Edens** (H.B.) bestrijdt het voorstel.

Ondanks zijn groote waardeering voor de verdedigers er van en voor de wijze van verdedigen, meent hij toch dat verschillende

argumenten aanvechtbaar zijn en alleen maar zóó gezien kunnen worden door dragers van het vakvereenigingsideaal.

Moet bijv. het groote aantal bondsleden in O. en A. te Amsterdam toegeschreven worden aan de propaganda der voorstellers? Tot de juiste verhouding teruggebracht zullen misschien een 5- of 6-tal leden als gevolg van hun actie zijn toegetreden.

De meening van een te hoog opvoeren der marge kan hij niet deelen. Ook de door de bond gevraagde marge van f 700.— acht hij voor de werkers in onze scholen niet te hoog.

Het toetreden van meerdere bondsleden acht hij twijfelachtig. De geschiedenis der laatste jaren wijst er z.i. op, dat op conflicten niet wordt aangestuurd en ook in de toekomst zijn moeilijkheden niet noodzakelijk.

Als bestrijder van het voorstel voert nog het woord de Hr. **Leeflang** (H.B.). Ook hij zou omzetting in een zuiver paedagogische vereeniging heel jammer vinden.

Met cijfers komt hij aan hoe in Rotterdam de opvoering der marge van 300 tot 600 gulden een verbetering bleek te zijn.

Aanneming van het voorstel zou hij sterk willen ontraden.

De **Voorz.** acht het voorstel voldoende besproken en stelt voor tot stemming over te gaan, waartoe wordt besloten.

Uitgebracht worden 36 stemmen, waarvan 30 tegen en 6 vóór het voorstel, waardoor het dus was verworpen.

In verband met het vergevorderde uur stelt de Voorz. voor punt 16 (**rapport nazorg- en arbeidsonderwijscommissie en bespreking der stellingen dier commissie**) van de agenda af te voeren.

Aldus wordt besloten.

Verschillende leden (**v.d. Ploeg, Wagemaker, v. Woerkom**) spreken de wenschelijkheid uit het geheele rapport in druk te doen verschijnen, waardoor bespreking in de Afd. mogelijk zou worden.

De Hr. **v.d. Ploeg** geeft het H.B. in overweging de mogelijkheid van bijeenroeping van een buitengewoon algemeene vergadering onder de oogen te zien.

Aan het H.B. wordt de verdere afwikkeling overgelaten.

Bij punt 18 (**Rondvraag**) dringt de Hr. **Wagemaker** aan op medewerking der Afdeelingen aan de afdoening der aan de orde zijnde onderwerpen.

Na een mededeeling van particulieren aard i.z. exploitatie van een vacatiehuis te Nunspeet door de dames Boonzaayer en Niermeyer (Amst.) sluit de Voorz. de vergadering.

HOOFDBESTUUR.

Aan de besturen der afdeelingen is een schrijven verzonden, waarin gevraagd wordt hun meening kenbaar te maken over een *buitengewone* algemeene vergadering op een Zaterdagmiddag te

's-Gravenhage ter behandeling van het Rapport inzake nazorg en arbeidsonderwijs.

Adresveranderingen:

Dr. D. Herderschêe naar: Nic. Maesstraat 32 bov., Amsterdam.

J. H. Harmsen naar: Mengelberglaan 58bis, Utrecht.

A. P. Stolk naar: Havenkade 15, IJmuiden.

C. de Bode wordt Alg. lid: Krugerlaan 155, Gouda.

G. Kaptein, naar: Hyacintweg 58, Den Haag.

H. de Winter naar: Oude Gracht 168, Alkmaar.

ONZE KOLONIE.

Uit Schiedam:

.....„Overigens mogen wij hier meer dan tevreden zijn. Op 8 Juli werd onze Vereeniging opgericht en de inkomsten over 1927 bedroegen bijna f 3000.—, terwijl over korten tijd het aantal leden zeker 300 zal bedragen met een jaarlijksche contributie van ca. f 900.—. Verder is ons een openluchtconcert aangeboden in den voorzomer, waarvan de bruto-opbrengst, geschat op minstens f 2000.—. in zijn geheel aan ons zal worden afgedragen. Ik vertrouw dan ook, dat in de toekomst heel wat Schiedamsche patientjes zullen kunnen profiteeren van Uw mooie „Zonne Oord”, waarvan ik onlangs de meest gunstige indruk kreeg”.

* * *

Uit Haarlem:

.....„Behalve de 10 kinderen die oorspronkelijk voor verpleging waren opgegeven, zullen uit Haarlem nog daarenboven 7 zwakke leerlingen van de buitengewone school naar de Kolonie komen. Dat is een vooruitgang van 10 op 17” en dus is het wel de moeite waard er hier even op te wijzen.

* * *

De algemeene vergadering van „ONZE KOLONIE” werd op 17 Maart j.l. te 's-Gravenhage gehouden.

De aftredende bestuursleden, Mr. S. J. L. van Aalten te Rotterdam en Mr. A. J. Sauer te Groningen werden met algemeene stemmen herkozen. Tot lid van den Raad van Toezicht werd herbenoemd de Heer Mr. J. Æ A. Lisman te 's-Gravenhage. Tot Directrice werd benoemd Mej. C. J. Bartelds te Odoorn.

* * *

Uit Rotterdam:

„Onze propaganda verloopt weer uitstekend. In één maand f 1160.— giften en f 320.— nieuwe contributies.....”

* * *